

In het kader van wonen onder een rieten dak moet er veel worden geëngineerd om een duurzame dakconstructie met riet als dakbedekking te kunnen krijgen. Het gaat tegenwoordig om brandveiligheid, warmteweerstand en beperking van inwendige condensatie, maar ook om de kwaliteit van het riet zelf. Nederlands riet is schaars maar heeft een goede roep. Het is jammer dat we maar zo weinig Nederlands riet hebben. Meer dan 75% van ons dakriet halen we elders. Het meeste tegenwoordig zelfs uit China.

Tekst en beeld: Albert F. van den Hout

Riet uit de Wieden

Veldbossen aan de rand van her perceel.

Riet met een label van herkomst, behoeft geen krans

Riet dat wordt gebruikt voor dakbedekking is voor buitenstaanders, iedereen die geen rietdekker, riethandelaar of rietsnijder is, een vrijwel ongrijpbaar iets. De 'ingewijden' vinden dat prima en houden dat graag zo. In het land der blinden is eenoog koning. Het is jarenlang goed gegaan. De keus voor een rietdekker was er één voor het leven. Het gaat uiteindelijk om zekerheid, om vertrouwen. Maar ook in de rietdekkersbranche is er sprake van schaalvergroting en veranderende omstandigheden, waardoor er schades ontstaan die onduidelijk zijn en gemakkelijk worden weggeschoven naar een scala aan mogelijkheden.

Achterstallig onderhoud, inwendige condensatie, onvoldoende ventilatie, er zijn hele jaargangen van het huisorgaan van de Vakfederatie 'Het drijfbord' aan gewijd. Ook de kwaliteit of beter de behandeling van het riet ontkomt niet aan de litanie van oorzaken.

De kwaliteit van ons riet

Onder deze titel sprak Henk Horlings, technisch secretaris van de Vakfederatie Rietdekkers, in Dakenraad nr. 82 (februari 2008) zijn zorg uit over de behandeling van het riet. De kwaliteit komt niet tot ontwikkeling omdat door de grote vraag het riet steeds vroeger en daardoor ook te vroeg wordt verwerkt.

Horlings pleitte zelfs voor een vlaggetjesdag voor riet, net als bij nieuwe haring: "Verwerk nieuw geoogst riet niet voor 1 mei." Er is Nederlands riet met een label: Wiedenriet. In Belt Schutsloot, het hart van het Nationaal Park Weerribben-Wieden spraken we met Wout van de Belt, rieteler, lid van het overlegorgaan en voorzitter van de ANVR, de Algemene Vereniging voor de Rietcultuur in Nederland. Hij steekt direct van wal: "De kwaliteit van het riet uit deze omgeving staat sinds jaar en dag bekend, door de uitstekende omstandigheden die in dit gebied heersen als één van de beste van Europa.

Veldbossen op transport.

Het probleem was echter dat er veel meer riet onder dit imago werd verkocht dan er ooit kon groeien. Dat leidde soms tot ernstige teleurstellingen en deed afbreuk aan onze goede naam, er moest dus wat gebeuren.”

Kwaliteitsvoorwaarden

“Ons riet heeft een aantal kenmerken”, vervolgt Van de Belt. “De bossen hebben altijd een vaste omtrek in de band, het riet is recht van stengel en heeft een keihard aardeinde omdat we het riet kort snijden, er blijft niet meer dan 5 cm staan. Het is duurzaam. De levensduurverwachting is 25 tot 30 jaar, meer is geen uitzondering. Een dak met ons riet in deze omgeving gaat bijvoorbeeld langer mee dan een dak in een bosrijke omgeving. We beginnen pas met het riet snijden als het blad eraf is. Met het blad erop droogt het riet niet. Hoe droger het riet bij het snijden is des te lichter is het werk. Rietsnijden in december bijvoorbeeld is zwaar werk. We slaan het gesneden riet op in veldbossen aan de rand van het perceel, zodanig dat de wind er goed doorheen kan waaien. Het is inderdaad zo dat je het nieuwe riet niet te vroeg moet verwerken.

We hebben nu een droog voorjaar zodat het riet al vanaf half april kan worden verwerkt.”

Herkomstcertificaat

De veldbossen worden na het velddrogen per boot getransporteerd naar de rietbedrijven.

De Wieden hebben geen ruilverkaveling gehad, zodat de rietpercelen van de meeste rietsnijders her en der zijn verspreid. De veldbossen worden verwerkt tot bossen met een omtrek van 55 cm in de band (circa 15 cm van de onderzijde).

Het blauwe label.

De bossen worden om en om gebundeld tot rollen van 100 stuks (circa 10 m² dak) Deze rollen krijgen het blauwe Wiedenriet-label. Ieder label heeft een uniek nummer. Daarmee is de herkomst te traceren: Het ligt vast, van welk perceel het riet komt wie het heeft geteeld, gesorteerd en opgebost. Het is geen kwaliteitsgarantie maar een herkomstgarantie. Van de Belt: “De kwaliteit van dit natuurproduct is goed, dat weet iedere rietdekker.”

Waarvoor komt dat?

Van de Belt: “De Wieden is een natuurgebied met schoon water dat een goede zuurgraad heeft. Het riet heeft daardoor een paarsige keiharde onderkant. De rietvelden verlanden na verloop van tijd, dan wordt het riet fijner en de opbrengst minder. Dat betekent dan dat een dergelijk verouderd rietlandperceel moet worden vernat, waarbij er 20 - 25 cm wordt afgeplagd. Zo houden we het Wiedenriet op kwaliteit. Naast het rietsnijden zijn er ook percelen die ‘s zomers in het kader van natuurbeheer worden gemaaid. Deze percelen zijn verloren voor het riet. Dit beheer doen we in opdracht van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.”

“Hoe droger het riet blijft des te beter is het, dat begint bij ons”. Van de Belt legt het rustig uit terwijl hij intussen doorgaat met het verwerken van de veldbossen tot de Wiedenbossen. “Dat gaat verder bij het transport en de opslag. Als je een vrachtwagen met riet in de stromende regen ziet rijden zonder dekzeil dan heeft dat gevolgen voor de kwaliteit. Op de bouwplaats moet je de rollen met rietbossen van de grond af opslaan en aan de bovenzijde afdekken, nooit opsluiten. Riet moet kunnen ademen. Dat geldt ook voor het dak zelf. Bomen naast een rieten dak zorgen ervoor dat het riet minder snel kan drogen.”

Meer over dit onderwerp in Dakenraad:

- ‘Een sterke rietstengel maakt nog geen goed rieten dak’, nr. 7, oktober 1995.
- ‘De kwaliteit van riet als dakbedekking’, nr. 27, december 1998.
- ‘Eerbied voor het materiaal’, nr. 61, september 2004.
- ‘De kwaliteit van ons riet’, nr. 82, februari 2008.
- ‘Riet uit Oekraïne’, nr. 107, april 2012.

De aardeinden worden gelijk gedrukt.

De bos gaat in de band.

De bossen worden gebundeld in rollen van 100 stuks.